

Handläggare

Christer Knutås
Tfn: 08-508 300 177

Datum

2008-01-31

Sidnummer

1 (3)

Diarienummer

07-46/08

KNs sammanträde

2008-02-13

Ärendenummer

10

YTTRANDE ÖVER REMISS OM MINSKADE UTSLÄPP AV VÄXTHUSGASER I STOCKHOLMS STAD 2015

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner föreliggande yttrande över stadsledningskontorets remiss om minskade växthusgaser i Stockholms stad år 2015
2. Kyrkogårdsnämnden förklarar denna paragraf omedelbart justerad

Mats Larsson
Förvaltningschef

Christer Knutås
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom tekniska avdelningen.

Förvaltningens synpunkter

BAKGRUND

Kyrkogårdsnämnden har för yttrande senast 2008-03-19 erhållit remiss om minskade växthusgaser i Stockholms stad år 2015 från kommunstyrelsen.

Remissen omfattar rapport från Miljöförvaltningen, *Minskade utsläpp av växthusgaser från Stockholms stad 2015* med en bilaga, *Referensscenario för utsläpp av växthusgaser i Stockholm stad fram till år 2015*, utarbetad av avdelningen för Industriell ekologi, Skolan för Energi- och Miljöteknik, KTH.

Rapporten finns att läsa på stadens hemsida:

http://www.stockholm.se/Upload/Fackforvaltningar/Miljoforvaltningen/Vaxthuseffekten/Pdf/Uppdrag%20Hamilton/Slutrapport/Rapport_MinskutslavhgSthlm2015_dec2007.pdf.

Enklaste vägen att nå rapporten är att söka via www.stockholm.se/vaxthuseffekten

Miljöförvaltningen fick 2007-03-22 i uppdrag att undersöka vad som krävs för att reducera koldioxidutsläppen i staden till 3,5 respektive 3,0 ton per innevånare till år 2015. Uppdraget omfattade även att ge förslag till kostnadseffektiva åtgärder för att åstadkomma detta. Vidare skulle miljöförvaltningen i samverkan med stadens förvaltningar och bolag ge förslag till åtgärder och investeringar för att åstadkomma effektiviseringar i förvaltningarnas och bolagens egna verksamheter. Slutligen skulle miljöförvaltningen undersöka formerna för hur incitament kan skapas för att minska energianvändningen i staden.

Miljöförvaltningen har med hjälp av KTH redovisat ett referensscenario om utsläpp av växthusgas i Stockholm stad till år 2015. Av detta scenario framgår att utsläppen år 2015 beräknas uppgå till drygt 3,1 ton CO₂e (koldioxidekvivalenter) per person med nuvarande styrmedel och utveckling av energianvändningen. År 2005 låg utsläppen av växthusgaser på cirka 4,0 ton CO₂e, per innevånare och år.

Miljöförvaltningen har sammanställt uppgifter om nuvarande energianvändning och upphandlade energiformer från stadens förvaltningar och bolag. Sammanställningen omfattar även vilken potential för energieffektiviseringar som finns i stadens olika verksamheter. Miljöförvaltningen har sedan utifrån bolagens och förvaltningarnas redovisningar uppskattat stadens potential för att energieffektivisera och minska utsläppen av växthusgaser. Redovisningen omfattar främst de mest kostnadseffektiva och realistiska förslagen för att nå målnivån 3,0 ton CO₂e per person år 2015.

I den remitterade rapporten bedömer miljöförvaltningen att det är möjligt att nå målet 3,0 ton CO₂e per person år 2015.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm behandlade rapporten vid sitt sammanträde i november 2007 och beslutade då bland annat att föreslå att kommunfullmäktige beslutar

1. Att godkänna redovisningen om förutsättningarna att ytterligare reducera koldioxidutsläppen i Stockholm stad.
2. Att anta målet att växthusgas för år 2015 till 3,0 ton CO₂e per innevånare år 2015
3. Att uppdra åt Miljö- och hälsoskyddsnämnden att årligen följa upp och årligen rapportera hur klimatarbetet fortgår
4. Att uppdra åt Miljö- och hälsoskyddsnämnden att ansvara för informationen om klimatarbetet i Stockholm

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Generellt anser förvaltningen att rapporten är ytterst utförlig i sin kartläggning och att den i allt väsentligt behandlar de åtgärder som behövs för att nå målet 3,0 ton CO₂e per innevånare år 2015.

Rapporten förutsätter det dock att staden arbetar brett – med värme, el och transporter inom hela den egna verksamheten. I rapporten sammanfattas vilka förutsättningar som absolut måste uppfyllas för att målet ska gå att realisera. Inte minst poängteras att staden

måste avsätta resurser för att kunna realisera de åtgärder som presenteras i rapporten och som i dag inte är budgeterade.

Rapporten tar även upp vilka större osäkerheter och risker som finns för att målet inte ska kunna uppnås. Där nämns bland annat att de antaganden som görs i referensscenariet om nya biobränsleeldade anläggningar i fjärrvärmenäten i Stockholm och utökade effekter av stadens trängselavgifter kan vara osäkra. Dessa antaganden har stor betydelse för att uppnå utsläppsmålet.

Kyrkogårdsförvaltningen har vi under de senaste åren vidtagit åtgärder för att minska koldioxidutsläppen genom att tilläggsisolera och byta till värmeanläggningar med energisnålare teknik.

Under år 2007 genomfördes en första genomgripande energikartläggning av verksamhetens alla byggnader och lokaler. Resultatet som nu håller på att sammanställas kommer att utmynna i en handlingsplan för att i första hand minska energianvändningen, i andra hand se över om energislag med höga CO₂e kan ersättas av energislag med lägre utsläpp och i tredje hand energieffektivisera befintliga anläggningar med energisnålare teknik. Sådana förändringar i energiteknik kan i vissa fall vara svårare och ta något längre tid att genomföra i jämförelse med övriga staden då merparten av våra byggnader är kulturminnesskyddade. Sådana åtgärder eller ingrepp i fastigheter eller kapell är oftast tillståndspliktiga enligt kulturminneslagen. I samband med större förändringsprojekt kommer energiförbrukning och val av energislag att vara av stor betydelse vid val av tekniska lösningar mm. Förvaltningen kommer att särskilt beakta energianvändningen och utsläppen av växthusgaser vid den kommande moderniseringen av Skogskrematoriet. De åtgärder som kyrkogårdsförvaltningen redovisat till miljöförvaltningen som underlag för den remitterade rapporten är önskvärda men kan inte inrymmas inom nämndens ordinarie budget. Exempel på sådana åtgärder är installation av luft- och/eller bergvärmepumpar.

En åtgärd som remissen förordar är att koppla alla byggnader till stadens fjärrvärmenät. Detta ska naturligtvis utredas men många av stadens begravningsplatser ligger ganska perifert i förhållande till befintliga fjärrvärmenät.

Den föreslagna åtgärden att alla persontransporter ska ske med miljöbilar har förvaltningen redan idag i stort sett uppnått. Förvaltningens bilpark består nästan uteslutande bestående av fordon som drivs med förnybara bränslen. Endast två bilar drivs med bensin. Förvaltningen har som mål att redan till år 2010 ha en bilpark som består av 100 % miljöbilar.

Som framgår av remissen så är det framförallt de stora bostadsbolagen i staden som i huvudsak står för växthusgasutsläppen från stadens bolag och förvaltningar.

Kyrkogårdsförvaltningens andel är marginell. Det är ändock mycket angeläget att förvaltningen bidrar till att minska växthusgasutsläppen i staden

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår nämndens godkänner remissen och överlämnar detta utlåtande som remissyttrande till kommunstyrelsen.

Samråd med de fackliga organisationerna har ägt rum 2008-01-31.